

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุน อัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย และจุดคุ้มทุน ในการปลูก ส้มในเขตอำเภอเชียงดาว พบว่า ต้นทุนในการปลูกส้ม เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีระหว่าง ปี 2548 - ปี2560 ของขนาดพื้นที่เกิน 150 ไร่ ต่ำกว่าขนาดพื้นที่ไม่เกิน 150 ไร่ และอัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย ของขนาดพื้นที่ไม่เกิน 150 ไร่ เฉลี่ยต่อปี 2548 คิดเป็นร้อยละ (9.33) ปี 2549 คิดเป็นร้อยละ 43.46 ปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 53.04 ปี 2550-2555 คิดเป็นร้อยละ 53.04 ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 48.06 ปี 2557 คิดเป็นร้อยละ 41.83 ปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 33.82 ปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 23.14 และ ปี 2560 คิดเป็นร้อยละ 8.19 ขนาดพื้นที่เกิน 150 ไร่ เฉลี่ยต่อปี 2548 คิดเป็นร้อยละ (7.74) ปี2549 คิดเป็นร้อยละ 44.90 ปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 54.20 ปี 2550-2555 คิดเป็นร้อยละ 54.20 ปี 2556 คิดเป็นร้อยละ 49.34 ปี 2557 คิดเป็นร้อยละ 43.27 ปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 35.46 ปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 25.91และปี 2560 คิดเป็นร้อยละ10.49 และจุดคุ้มทุนในการปลูกส้มขนาดพื้นที่เกิน 150 ไร่ จะมีระยะเวลาการคืนทุนเร็วกว่าขนาดพื้นที่ไม่เกิน 150 ไร่

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกส้มของเกษตรกรใน เขตอำเภอเชียงดาว คือปัจจัยด้านต้นทุนการลงทุน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมพื้นที่ ต้นทุนใน การวางระบบน้ำ เครื่องมืออุปกรณ์มีราคาสูงขึ้น ปัจจัยด้านวัสดุและสารเคมีการเกษตร ได้แก่ ค่าปุ๋ย ค่าสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ตะกร้าใส่ส้ม ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการปลูกส้ม ได้แก่ ค่าแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า และปัจจัยด้านการตลาด ได้แก่ การกดราคาส้มจาก พ่อค้าคนกลาง ราคาของส้มตกต่ำ

จากการศึกษานี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า เกษตรกรผู้ปลูกส้มในเขตอำเภอเชียง ดาว ควรจะมีการศึกษาถึงต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากการทำธุรกิจสวนส้ม เพราะส้มเป็นไม้ยืนต้นที่จะ ให้ผลผลิตได้ในช่วงปีที่ 3 ขึ้นไป เพราะฉะนั้นเกษตรกรจะต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นใน ระหว่างช่วง 2 ปีแรก และส้มเป็นไม้ผลที่ต้องมีการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างมาก ถึงจะได้ผลผลิตที่มี คุณภาพตรงตามที่ต้องการและได้ราคาดี และสิ่งสำคัญในการทำธุรกิจสวนส้มก็คือ การ ควบคุมค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสารเคมีต่างๆ ค่าปุ๋ยค่ายา และค่าแรงงาน รวมทั้งการศึกษาปัจจัยอื่นๆ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของส้ม จึงจะทำ ให้เกษตรกรดำเนินธุรกิจสวนส้มไปได้อย่างดี